

ชีวิตที่บ้านน้ำเกี๋ยน

จากดงยาเสพติด การพนัน ธุรกิจใต้ดินนอกกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล ชาวบ้าน ไม่สามัคคีกัน แบ่งพรรคแบ่งพวก ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เมื่อกว่า 20 ปีก่อนของ “ชุมชนน้ำเกี๋ยน” ตำบลเล็กๆ ในอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ที่มีสมาชิก 5 หมู่บ้าน รวมกว่า 750 ครัวเรือน ทำให้คนในชุมชนเริ่มทนไม่ไหวกับสถานการณ์ดังกล่าว ผู้นำชุมชน ชาวบ้านและพระ จึงหันมาพูดคุยกันและเกิดการรวมตัว เพื่อหาทางอนุรักษ์ป่า มีการเฝ้าระวังรักษาป่าไม้ เริ่มสร้างการรวมกลุ่มโดยใช้ความเป็น “เครือญาติ” สร้าง “ศรัทธาเดียว”

โดยการมี “วัดเดียว” เพื่อยึดโยงศรัทธาของคนในชุมชนไว้ ตั้ง “กฎกติกาของหมู่บ้าน” ใช้ควบคุมความประพฤติ “นอกกลุ่ม” ของคนในชุมชน เช่น ห้ามเสพ ห้ามขายสิ่งเสพติดทุกชนิด ผู้นำชุมชนไม่ขึ้นกับพรรคการเมือง ไม่มีสังกัด พวกเขาเลือกจัดตั้ง “42 ชุนศึก” มาเป็นชุนศึกแห่งตำบลบ้านน้ำเกี๋ยน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน หนึ่งยุคโศบาย สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ จัดตั้ง “กลุ่มเสี้ยว” กลุ่มของคนที่เกิดปี พ.ศ. เดียวกัน มารวมตัวกัน เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันในเรื่องต่าง ๆ จนเป็นชุมชนที่มีสวัสดิการดีเลิศ ปัญหาน้ำในชุมชนไม่สะอาด ชาวบ้านก็ลงขันกันทำโรงงานผลิตน้ำดื่ม นอกจากนี้ชาวบ้านยังลงขันสร้างโรงสีชุมชน สหกรณ์ร้านค้า ให้งบบพัฒนาสถานีอนามัย อบต. สถานที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง พวกเขาเป็นเพียงแค่เกษตรกร ไม่ได้ร่ำรวย แต่เต็มไปด้วยน้ำใจ ภาพการแบ่งปันกัน หรือลงแรงกายช่วยเหลือกัน ในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นที่นี่เป็นภาพที่มีให้เห็นจนชินตา ทำให้ในวันนี้ “ชุมชนน้ำเกี๋ยน” กลายเป็นชุมชนต้นแบบ เป็นเมืองน่าอยู่และร่ำรวยความสุข โดยไม่ต้องอาศัยกฎหมาย ไม่ต้องรองบประมาณจากภาครัฐ ไม่ต้องพึ่งพิงใครต่อใคร แต่อาศัยสองมือของพวกเขา

ต้นทุนที่เข้มแข็งของ “ชุมชนน้ำเกี๋ยน” ยังรวมไปถึงการอยากลดรายจ่าย และลดการใช้สารเคมีในชีวิตประจำวัน ด้วยการนำสมุนไพรในท้องถิ่น เช่น ใบหมี ดอกอัญชัน มะเฟือง มะกรูด มะขาม ขมิ้นชัน เป็นต้น อาศัยภูมิปัญญาดั้งเดิมของผู้เฒ่าผู้แก่ บวกความรู้สมัยใหม่ ลองผิดลองถูกทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในครัวเรือน เช่น แชมพู สบู่ น้ายาล้างจาน เป็นต้น จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ขายดีชิ้นเรื่อย ๆ จึงลงหุ้นรวมกลุ่มกันจดทะเบียนเป็น “วิสาหกิจชุมชนชีววิถีตำบลน้ำเกี๋ยน” ตั้งแต่วันที่ 8

พฤษภาคม 2551 มีสมาชิกเริ่มต้น 79 คน ทุนเริ่มต้นจากการระดมเงินของสมาชิกเพียง 59,900 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก

675 คน ทุนเรือนหุ้น 150,000 บาท มีสินทรัพย์ 3,000,000 บาท ผลกำไรส่วนหนึ่งได้นำไปทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ชีวาน่า ชีวาร์ และน้ำเกี๊ยน คือ 3 แบรินด์สินค้าของผลิตภัณฑ์จากบ้านน้ำเกี๊ยน โดยได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณและองค์ความรู้จากทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์จนได้รับการรับรองมาตรฐานจากหลายสถาบัน จนเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ มีการวางจำหน่ายในร้านค้าท้องถิ่น ร้านสปาชั้นนำ ทั้งขายปลีกและรับจ้างผลิตให้กับแบรนด์ต่าง ๆ รวมทั้งส่งโมเดิร์นเทรดในกรุงเทพมหานคร ตลาดสินค้า Online และประเทศลาว โดยมีรายได้ประมาณ 2.5 แสนบาทต่อเดือน และสร้างรายได้ให้ชาวบ้านทั้งที่เป็นแรงงานผลิตและจากการปลูกพืชสมุนไพร ปัจจุบันมีสมาชิกของกลุ่มปลูกพืชสมุนไพร 210 ครัวเรือน และมีแปลงขยายพันธุ์สมุนไพรของกลุ่มเพื่อส่งให้สมาชิกอีกด้วย ตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นมากลุ่มได้ขยายการปลูกพืชสมุนไพรให้มากขึ้น เช่น ขมิ้นชัน ไพล ตะไคร้หอม กระชายดำ บัวบก เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายสมุนไพรอบแห้งส่งให้กับธุรกิจแปรรูปสมุนไพรในประเทศ

ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนชีวาริถีตำบลน้ำเกี๊ยน ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและรางวัล OTOP 5 ดาว การันตีคุณภาพด้วยรางวัลออย. Quality Award ปี 2557 ภายในอาคารผลิตมาตรฐาน GMP จึงมั่นใจได้ในคุณภาพทุกผลิตภัณฑ์ จนกระทั่งล่าสุดได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศ ปีพ.ศ.2559 จากกรมส่งเสริมการเกษตร ในแต่ละปีจะมีคนมาศึกษาดูงานจำนวนมาก ซึ่งทางกลุ่มได้ให้แนวคิดที่ดี คือ อย่าทำตามคนอื่น แต่ให้ลองสำรวจชุมชนของตนเองก่อนว่ามีอะไรดีแล้วให้ทำสิ่งนั้น ที่สำคัญในการรวมกลุ่มอย่าเอาผลประโยชน์เป็นตัวตั้ง แต่ให้เอาผลประโยชน์ไว้ข้างหลัง อย่าคิดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อแบ่งผลกำไรกันภายในสมาชิกเพียงไม่กี่คน รายได้และผลประโยชน์ต้องคืนสู่ชุมชนด้วย เพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืนของชุมชนตลอดไป

ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมความเชื่อในการดูแลรักษาทรัพยากรป่า และพืชสมุนไพร

แปลงปลูกสมุนไพร ศูนย์เรียนรู้การใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลน้ำเกี๊ยน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ภาพข่าว ปราบธนา ไปเหนือ
เขียนข่าว ศิริภรณ์ แก้วคุณ
ตรวจ/ร่าง ขนิษฐา พงษ์ปรีชา
ข่าวลำดับที่.....
เดือน มีนาคม 2560